

Roman

2

ilustrovan družinski tednik · izhaja v četrtek

III. leto

v Ljubljani, 27. avgusta 1931

Štev. 35

Za izpremembo

Zadnjič je v Parizu neki mladenic skočil zaradi neznozne vročine v Seine, da bi se mato ohladil. Toda komaj je bil v vodi, ga je prijel krc v meča in je izginil v valovih. Ljudje na bregu so to opazili in poklicali stražnike, ki so ponesrečenca potegnili na suho. Ker ga niso mogli obuditi v življenje, so mislili, da je mrtev, in so truplo dali prepeljati v mrtvašnico.

Oskrbnik mrtvašnice je „mrliča“ položil v stekleno omaro in šel.

Cez kake pol ure pa začuje iz mrtvašnice strašen trušč in vik. Naglo steče gledat, kaj se je zgodilo. Odpre vrata mrtvašnice in zagleda „mrliča“, ki je bil ravno razbil stekleno omaro in se je zdaj nag, kakor ga je Bog ustvaril, nameril proti oskrbniku. Le-ta se je hitro osvestil od groze in je „mrliča“ samo prosil, naj malo počaka in naj mu ne pobegne, ker je podpisal potrdilo o prejemu mrliča in bi ga oblast obtožila ropa, če bi truplo izginilo. Toda „mrlič“ se ni dal pregovoriti: planil je kar v Adamovi obleki na cesto, samo da bi čim prej izginil iz kraja groze in smrti. Tam pa so ga takoj zgrabili stražniki, meneč, da je nesrečnež znorel, in ga odvedli s seboj. Komaj, komaj jim je na stražnici dopovedal, da je drugače čisto normalen, samo brez obleke, ki so mu jo vzeli v mrtvašnici.

*

Dva pobalina sta vrgla pri Manchesteru v vagon drvečega vlaka mrtvo miš. Ker so bile v kupeju skoraj same ženske,

CLARA BOW Z ROZAMI

(Foto Paramount)

je nastala panika, dve dekletki sta se onemestili, več potnic pa si je zmečkalo prste, ko so se skušale preriniti skozi vrata. Neki gospod, ki je bil tudi v tem kupeju, se je naposled spomnil, da je potegnil za zavoro in ustavil vlak.

Hujše nesreče hvala Bogu ni bilo. Paglavca so dobili in sodnik jima je odmeril štirinajst dni suhega kruha in vode v temni, samotni in zamreženi celici, kjer utegneta imeti za edino družino — živi v miši.

Njegov duh

Povest nesrečne ljubezni
Napisal M. E. Braddon

(Gl. št. 54 „Romana“)

Pol sedmih je bila ura, ko je prišel do vrtnih vrat. Bil je topel poletenski večer in vrt se je kopal v blagih žarkih zahajajočega solnca, glasno ptičje žvrgolenje se je razlegalo v glogih in sikomorah; nad vso prirodo je ležal pokojen večerni mir.

Johna so že čakali. Opazil je to na prvi pogled. V najlepši sobi je bil pripravljen čaj z izbranim pecivom, in Mr. Lorton in njegova hči sta že sedela za mizo. V vazi na mizi je stal velik šopek rož, in Suzana je bila oblečena v svetlovišnjev muselin z vrtnico v nedrjih. John je pomislil, kolikokrat se mu bo v pusti bodočnosti pokazala slika nje, takole sedeče za mizo, z migljajočimi solnčnimi žarki v lasih in rdečo vrtnico na prsih.

Suzana je bila jako dobra z njim tisti večer, nežna in ljubezniva, kakor da govori z ljubljanim bratom, ki se poslavlja od nje za zmerom. Farmar ga je izpraševal o njegovih namenih in ga potrjeval v njegovih načrtih. Za takega krepkega mladeniča, mu je rekel, ki ima prihranjenega nekaj denarja, je dobro in koristno, da gre pogledat v druge dežele, kjer utegne zaslužiti petdeset odstotkov, namestu da bi čas zapravljjal na Angleškem, kjer si s trdim delom komaj toliko pribori, da za silo živi.

„Suzana se poroči z mladim Bobom Ashleyem,“ je rekel nato Mr. Lorton. „Prejšnji torek je bilo teden, kar je prošil za njeno roko, rada pa sta se imela že več ko leto dni. Nisem mu mogel odreči, zakaj Bobov oče mi je že dolga leta dober prijatelj, in tudi njegov sin je spodoben fant. Zdaj je vzel v najem malo Hallidayevo pristavo, stari pa mu je obljubil, da mu kupi živino.

Ni ravno najboljša partija za mojo hčer; a kaj hočem? Mlada sta si vabila v glavo to ženitev, pa jima ne maram delati zaprek.“

Sedeli so pri čaju kake pol ure, ko se je mahoma stemnilo okno in se je v njem prikazal Mr. Stephen Price.

„Dober večer, stric,“ je pozdravil. „Dober večer, Suzana. Kako kaj z vami, Granger? Nisem vedel, da ste se zmenili na čaj, drugače ne bi bil prišel motit.“

„Nismo se zmenili na čaj,“ je oporekla Suzana. „John Granger se je samo prišel poslavljat od nas, in nama je jako žal, da odhaja.“

„O, res, jako žal?“ je odvrnil notarjev knjigovodja s porogljivim usmevom. „Rad bi vedel, kaj bi na to rekel Bob Ashley?“

„Stopi noter, Stephen, in ne govori neumnosti,“ je zagodrnjal stari.

Mr. Price si tega ni dal dvakrat reči; nekaj trenutkov nato je že sedel v sobi za mizo. Bil je kričeče oblečen, imel je precej dolge lase in brado, ki si jo je neprestano gladil; njegove roke so bile umazane od črnila.

Njemu ni bilo dosti do čaja in podobnih reči; rekel je, da je to za stare ženske. Pa je vendarle vzel skodelico, ki mu je sestrična ponudila, in se med srebanjem čaja neprestano obračal na Johna z vsemi mogočimi vprašanji; ali misli posestvo prodati, in kedar, in komu — na vsa njegova vprašanja pa mu je John odgovarjal kratko in tako hladno, kakor je še bilo združljivo z vljudnostjo.

„Seveda vzamete vso gotovino s seboj?“ je ne meneč se za Johnovo rezerviranost vprašal dalje.

„Ne; svoje gotovine ne vzamem s seboj.“

„Ljudica — nekaj denarja morate vendar imeti za pot!“

„Da; za to mi zadošča denar, ki sem ga dobil za pohljstvo in živino.“

„Aha! Saj zato ste res večraj prisli k notarju, da si daste izplačati denar! Nekaj nad šest sto funtov, kaj ne? Videl sem pogodbo med vami in novim najemnikom, zato vse to vem.“

„Bilo je nekaj nad šest sto funtov.“

„In ta denar vzamete s seboj? Dosti za začetek novega življenja. Ostalo gotovino pa ste seveda naložili v banki. Pametno je to. Tudi jaz bi najrajši šel z vami, Granger. Hillborougha sem že kar bolan. Ne bo več dolgo, ko bom Vollaurovi pisarni rekel z bogom, naj pride kar hoče, dolgo ne zdržim več tega življenja. V Londonu imam prijatelja, ki mi je obljubil, da mi takoj sporoči, če dobi primerno službo zame; kakor hitro mi bo količkaj kazalo, obrnem tukajšnji puščobi hrbet.“

„Prej boš pa še poplačal svoje dolgove, bi rekel,“ je suho pripomnil njegov stric.

Stephen Price je skomignil z rameni in malomarno postavil skodelico na mizo. Nato je vstal, kratko pozdravil in šel. Od Grangerja se ni posebej poslovil; kakor bi bil pozabil, da odhaja John v Ameriko. Nihče ga ni poskušal zadržati. Vsem je odleglo, ko ga ni bilo več v njihovi sredi.

John in Suzana sta po čaju stopila na vrt, stari Lorton pa si je zažgal pipo in sedel k oknu. Solnce je bilo že na zatonu in oblaki so žareli v rdeči luči. Vrt je bil v cvetju in Johna je obšla čudna slutnja, da ne bo nikdar več videl tega vrta z njegovim dehtečim cvetjem.

Nemo sta stopala po ozki vrtni poti, potem pa je izpregovorila Suzana.

„Ne vem, kako je to,“ je rekla s čudno zastrtim glasom. „Ponoči me je iznenada pre-

vzelo, da bi dala vse na svetu, če bi ostali doma. Ne morem vam povedati, kakšne skrbi me obdajajo, ko odhajate. O, John, verjemite mi, iz dna srca bi si želela, da bi vam mogla izpolniti vašo željo. Želela bi, da bi mogla pregnati Roberta iz svojih misli."

"Ali tega ne morete, Suzana?" je viknil hripavo, poln blaznega upanja.

Njegova usoda je tisti trenutek visela na enem dihu. Ena edina Suzanina besedica in ostal bi bil; ena njena besedica, in nikoli ne bi bil stopil tisti topli poletni večer na stezo v hillborouškem gozdu. Bil je Suzani dolga leta drag prijatelj; dražji, kakor je mislila do tistega trenutka. Iznenada se ji je zazdelo, da je vrgla od sebe zlato in si izbrala — ne sicer nežlahtne pene, vendar nekaj manj vrednega od čistega zlata.

A zdaj je bilo prepozno.

"Obljubila sem Robertu, da postanem njegova žena," je tiho rekla. "Toda, John — ali ne bi mogli ostati doma?"

"Ljubezen moja, verjemite mi: preslab sem, da bi se upal tu ostati. Samemu sebi ne zaupam, ker vas preveč ljubim. Toda ko postanem zrel mož in bodo leta zacelila rane, se povrnem in takrat vas poprosim za koticček pri vašem ognjišču."

"Obljubite mi to, John! In kajne, John, da mi boste iz Amerike pisali, saj boste? Preveč me bo skrbelo, in očeta tudi, dokler ne bom brala, da ste srečno prišli."

"Da, Suzana, pisal vam bom."

"Na katerem parniku se boste peljali?"

"Washington mu je ime in v Newyork vozi."

"Ne bom pozabila — Washington!"

John Granger je pogledal na uro. Solnce je bilo že zašlo in tam na robu bodičevja, na zapadu, je vstala na obzorju ognjenordeča črta. Onkraj nje se je nižal gozd in vrhovi dreves so se črno dvigali iznad

rdečega svita. Nad njimi so pokojno plavali mehkosivi oblaki, vmes pa so se tu pa tam medlo lesketale prve zvezde.

"Kako lep večer!" je rekla Suzana.

John Granger je vzdihnil. "Nisem vedel, da mi bo tako težko slovo od doma," je rekel. "Lahko noč, Suzana — lahko noč, in zbogom!"

"Ali me ne bi za slovo poljubili, John?" je plaho šepnila.

Skoraj se ni zavedla, česa ga je prosila. On pa jo je objel s svojimi krepkimi rokami, prižel jo je na prsa in pritisnil strasten, obupen poljub na njeno čelo. Bil je prvi in

poslednji poljub v njegovem življenju.

"Čas prihaja, Suzana," je rekel in jo nežno spustil iz rok.

Vrnil se je k oknu, stisnil farmarju roko in se nemo, a moško poslovil od njega. Nato se je obrnil in šel.

Suzana je stala pri vrtnih vratih in dolgo gledala za črno postavo, ki je izginjala v mrak. Dvakrat se je obrnil in ji pomahal z roko — v drugič tedaj, ko je stopil v gozd. Po tistem večeru skoraj ni solnce zašlo, ne da bi bila Suzani prišla misel nanj.

Zdelo se je, kakor bi bila temna sivina legla na zemljo, ko je John izginil v gozdu, in ko se je Suzana vrnila v hišo, se ji je vse okoli nje videlo mračno in pusto. Zakaj jo je streslo, ko je prestopila prag hišnih vrat? Nekaj neznanega, nedopovedljivega je iznenada zgrabilo za srce. Njen oče je šel pri zadnjih vratih na vrt. Hiša se ji je mahoma zazdela tako prazna, in tihi glasovi poletnega vetra, ki so ječali iz kamina, so bili kakor tožbe človeškega bitja v smrti-stiski.

III

Minilo je poletje in v pozni jeseni je napočil dan Suzanine poroke. Še vedno ni mogla pozabiti mladega plemeničega prijatelja in na večer pred poroko se ji je kar stožilo po Johnu Grangerju. Ni bila koketne narave in ni uživala v nesreči, ki jo je napravila njena lepota. Zdelo se ji je nekaj strašnega, da je tako do brega človeka kakor je bil John, pregnala z doma ljubezno do nje.

Kolikokrat je mislila nanj po tistem poletnem večeru, ko se je na robu gozda poslednjič ozrl za njo — tem bolj, ker še vedno ni dobila od njega nikakega pisma. Jelo jo je skrbeti, kaj je z njim. Minevali so zimski meseci, obljubljenega pisma pa še zmerom ni hotelo biti. Mož se je smejal njenim skrbem; rekel ji je, da

Izredno ugodna prilika!

S 26. številko je sklenil „Roman“ prvo polletje tekočega letnika in ob enem 90. številko, odkar obstoji. To priliko hoče „Roman“ porabiti za to, da omogoči svojim novim in dosedanjim naročnikom izredno poceni nabavo vseh dosedanjih številk, v katerih le do zdaj izšlo 9 kompletnih romanov.

Naši dosedanjí naročniki, ki so že poravnali naročnino za tretje četrtletje, dobe vseh 90 številk za 100.— dinarjev namestu za 180.— dinarjev, kolikor bi jih stale, če bi hoteli kupiti vsako številko posebej. Če žele „Roman“ od 1. štev. 1. letnika pa do 8. štev. letošnjega letnika, t. j. do takrat, ko se je začel roman „Srce v okovih“ (skupno 72 številke), pa jih dobe za 82 Din.

Novi naročniki pa dobe vseh 90 številk za 120.— Din, v čemer je že všteta tudi naročnina do konca septembra t. l. To ugodnost pa imajo novi naročniki samo tedaj, če se naroče najkasneje do 31. avgusta t. l. Denar je treba poslati naprej.

Za tiste dosedanje in nove naročnike, ki ne žele vseh dosedanjih 90 številk, smo pripravili posebne zbirke „Romanovih“ številk s kompletnimi romani. Tudi za te zbirke je treba poslati denar naprej. Cene veljajo za dosedanje naročnike; novi naročniki morajo poslati 20 Din več, zato pa bodo imeli s tem plačano tudi naročnino do 30. 9. t. l.

1. zbirka

Nezakonska mati, povest iz današnjih dni; Zlati demon, roman z ameriškega severa; in Konzulova skrivnost, kriminalni roman; vsi trije romani skupaj (26 številke „Romana“, nad 420 velikih strani) stanejo s poštnino vred samo Din 30.—.

2. zbirka

V obsevu teme, povest iz naših krajev; in Tiger, pustolovski roman; oba romana skupaj (21 številke „Romana“, nad 330 velikih strani) s poštnino vred samo Din 25.—.

3. zbirka

Sirota z milijoni in nadaljevanje pod naslovom Brez vesti (44 številke „Romana“, nad 700 str.) s poštnino vred samo Din 50.—.

4. zbirka

Skrivnost votle igle, kriminalni roman. Žena z večno mladostjo, fantastična povest, in Dva meseca med čikaškimi banditi, zapiski francoskega novinarja (29 številke „Romana“, nad 460 velikih strani). Vse troje skupaj s poštnino vred samo Din 35.—.

Posežite po tej ugodni priliki! Pišite po poštnico! Naš naslov je:

„Roman“, Ljubljana, Breg št. 10.

„ROMAN“ STANE

1 mesec 8 Din, ¼ leta 20 Din, ½ leta 40 Din, vse leto 80 Din. Na razpolago še vse številke. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

Na tujem, vse leto:

v Angliji 9 šilingov, Avstriji 14 šilingov, Belgiji 14 belg, na Češkoslovaškem 70 kron, v Egiptu pol funta, Franciji 50 frankov, Holandiji 5 goldinarjev, Italiji 40 lir, Nemčiji 9 mark, Severni Ameriki 2 dolara. Povsod drugod na leto 120 Din, za ½ leta pa 60 Din. Denar (večjavne jugoslovanske ali tuje bankovce ali ček) pošljite v lastnem interesu v priporočenem ali pa v denarnem listu.

Posamezne številke:

V Jugoslaviji po 2 Din. Dobe se v trafikah, knjizarnah in kolodvorskih prodajalnah. Kjer „Romana“ nimajo, zahtevajte, naj ga naroče. Direktna naročila izvršimo šele po prejemu zneska v bankovcih ali veljavnih znakih. V Italiji stane posamezna številka 80 stotak.

Naročila

in dopise pošljite na naslov: „Roman“, Ljubljana, Breg 10, poštni predal št. 345. — Rokopisov ne vračamo. Za odgovor priložite znamko. — Oglasi po tarifi.

ima John Granger gotovo prepolne roke dela v svoji novi domovini, da bi mogel zapravljati čas s pisanjem pisem svojim starim prijateljem. Toda Suzana se ni dala prepričati.

„Obljubil mi je, da mi bo pisal, Robert.“ je odgovarjala. „In John Granger ni tiste vrste človek, ki sne svojo besedo.“

Suzana je bila na svojem novem domu zelo srečna, in Robert Ashley je ob vsaki priliki naglašal, da tako dobre, vestne in delavne žene daleč naokoli nihče nima, da o njeni zalosti sploh ne govori. V očetovi hiši je bila že od otroških let vajena voditi gospodinjstvo, ker ji je mati kmalu umrla; zato se je tako hitro živela v samostojno gospodinjstvo pri svojem možu.

Stephen Price ni ostal tako dolgo v Hillboroughu, da bi doživel njeno poroko. Tri tedne po Johnovem odhodu je dal svoji službi pri Mr. Vollairu slovo in šel, ne da bi bil kaj povedal o svojih bodočih načrtih. Zapustil je Hillborough tako globoko v dolgovi, kakor je le mogoče za mladega človeka, in upniki so ga kleli na ves glas.

O njem so vedeli le to, da je šel v London. Nekajkrat so poskusili dognati njegovo bivališče, toda v velemestu ni lahka reč iztakniti takegale neznanega pisarja, in zato je bilo vse povpraševanje srditih upnikov zaman. Razen njih pa

ni bilo človeka, ki bi se ga kdaj spomnil. V krčmi je bila sicer ljudem njegova družba prijetna, in nekateri ničemurni pisarji in učenčki so radi oponašali njegovo naučeno vedenje in ga hoteli posnemati v načinu, kako se je oblačil; drugače pa ni nihče pomnil, da bi bil kdaj storil komu kakšno uslugo, in njegov nestanek ni v nobenem sreču zapustil boleče vrzeli.

Tako je prišlo novo leto in še zmerom ni bilo pisma od Johna Grangerja. Toda nekega popoldne v začetku januarja je prišel Robert Ashley iz mesta in je rekel ženi, naj je ne skrbi zastran Johna.

„Srček moj.“ ji je rekel. „nikar si več ne beli glave: John Granger je živ in zdrav. Govoril sem s Simmonsom, ki je blagajnik v banki, in povedal mi je, da je John Granger novembra pisal iz Newyorka po tisoč funtov, in pred nekaj dnevi spet po pet sto. Kupil je nekje posestvo — kraja si nisem zapomnil — in pravi, da je živ in zdrav. Tako mi je povedal Simmons.“

Suzana je od veselja tlesnila z rokami.

„Oh, Robert, ko bi vedel, kako si me razveselil!“ je vzdihnila. „Pa vendarle ni lepo, da je pozabil svojo obljubo — nu, samo da mu ni hudega, vse drugo bo že v redu.“

„Ne razumem, zakaj si si vtepla v glavo, da se mu je moralo kaj prinefiti.“ je odgovoril Robert Ashley, ki je videl v Grangerjevem odhodu samo poslovno reč.

„Vem, Bob, da je moja bojazen neutemeljena: toda ne morem si razložiti nekega čudnega občutka, ki me je zgrabil za srce tisti večer, ko je John Granger odhajal v svet. Ravno sem se bila poslovila od njega in sem se obrnila v hišo, kjer je bilo vse mirno in temno. V sobi sem mislila nanj in tako mi je bilo, kakor da bi mi bil neki glas rekel na uho, da ne bom Johna nikdar več videla. Ne smes

misлити, Robert, da bi bil to pravi človeški glas, ne: samo v duši mi je nekaj tako reklo. In kadarkoli zdaj mislim na ubogega Johna, mi je tako, kakor bi mislila na smrt. Kolikokrat sem si rekla: „Kakšne neumne misli, Suzana! Gotovo je živ in zdrav tam v Ameriki, zakaj slabe vesti se hitro razširijo, in če kaj ne bi bilo v redu z njim, bi bili morali že zdavnaj zvedeti.“ A če sem si še tako pamet prigovarjala, nisem vendarle nikdar bila popolnoma brez skrbi zastran njega. Zato naj ti Bog poplača, Robert, da si mi prinesel to veselo vest.“

Vzpela se je na prstih in hvaležno poljubila moža, ki jo je ljubeče objel.

„Glej, kako si boječa in nervozna!“ jo je pokaral in ji zažugal: „Če bi bil vedel, da si bila ves ta čas tako v skrbeh za Johna Grangerja, bi moral biti še ljubosumen nanj!“ (Se nadaljuje)

Pri iskanju gob

„Glej, glej, kako lep goban! Temule moram pa kar koj odrezati vrat —“

„Hudiča —!“

SRCE V OKOVIH

Roman

Napisal Mirko Brodnik

Ta roman je začel izhajati v 9. številki letošnjega letnika „Romana“. Današnje nadaljevanje je sedemin-dvajseto. Novi naročniki lahko dobe še vseh prejšnjih šestindvajset nadaljevanj.

Četrto del

SKRITI ZAKLAD

Dalje ni bilo več mogoče. Črke na porumenelem pergamentu so bile vse zabrisane. Šele malo bolj spodaj se je spet dalo čitati.

„... zato bežimo v svoje svetišče. Zene in vso svojo imovino nesemo s seboj v varstvo bogov. V njem in z njim se bomo borili do konca...“

Taka je bila vsebina prvega pergamena.

„Vsekako je zanimiv,“ je rekel profesor. „Radoveden sem, kaj bo še povedal.“

Spet se je pognel v molk in poslušalci, ki so sedeli okrog njega, so bil kakor na iglah.

Branko je opazoval profesorjev obraz in njegove ostro izrezane črte, ki pa so vendar izdajale samo dobrodušnost. Zdajci je profesor skočil pokoncu.

„Če je to res...“ je vzkliknil.

„Kaj?“ so ga presenečeni vprašali vsi v en glas.

„Poslušajte!“ In s tresočim se glasom je profesor začel brati:

„Ne bomo se mogli več braniti. Preveč je sovražnikov za nas in naše bogove. Toda naših zakladov jim ne damo. Skrili smo jih in ne bo ga, ki bi jih našel. Sam bog jih skriva. In kdor se ga dotakne, ga udari grom. Preklet naj bo na vse veke...“

Kdor pa bo naš, bo v tem pismu še več bral...“

Profesor je umolknil. Šele čez dolgo je spet rekel:

„Za temi rokopisi so skrivte tajnosti milijonov, boga-

stev, ki jih ni mogoče prece-niti. Predobro poznam zgodovino in vem, kdo so bili tisti, ki so pisali.“

In profesor je začel pripo-vedovati:

„Gotovo vas bo zanimalo, kdo so bili ti ljudje, o katerih govori rokopis. Zgodovina ve o njih le bore malo, ker se ni doslej nihče z njimi ukvarjal. Studija njihove zgodovine sem se lotil jaz, ker mi je bila dana prilika in tu v izgnanstvu nisem mogel drugega početi. Odkril sem marsikaj, kar bo začudilo učenjake, saj so re-či, ki o njih niti sanjali niso.“

Pred dvema tisočletjema, ali pa še prej so vladali v južni Sibiriji narodi, o katerih so mislili, da so Mongoli. Moja raziskovanja pa so dokazala, da gre za pleme Arijev, ki je bilo vsaj tako mogočno, kakor Rimljani, ki so se prav v ti-stem času jeli širiti in osvaja-ti oblast nad Evropo. Med rimskimi zgodovinarji sem našel dosti poročil o tem zago-netnem narodu, ki je imel tako veliko moč. Njihov zadnji odrastek, ki je mejil na Rim-ljane, so bili Sciti, o katerih pišejo vsi starejši grški in rim-ski zgodovinarji. Toda v smeri proti Evropi so kmalu izgu-bili svojo moč in njihova ozemlja so počasi postala last Rimljanov.

Drugače pa je bilo v sred-nji in južni Sibiriji, njihovi pravi domovini. Tam niso imeli pravih nasprotnikov. Mongoli so bili miroljuben nar-od, ki se je obdal s kitajskim zidom in jih ni motil, druga plemena, ki so bivala med njimi, pa so bila preslabotna, da bi jim mogla kljubovati. V zadnjem stoletju pred Kristu-som je bilo to mogočno pleme na višku svoje moči.

Tedaj pa se je pojavilo tu-di pri njih isto kakor pri vseh narodih, ki dosežejo veliko oblast. Pomehkužili so se in država je jela propadati. Vsaka stoletja so imela nove di-nastije. Poveljniki vojske so si drug za drugim osvojevali vladno, nezanesljive čete niso mogle več braniti meja svoje-ga lastnega ozemlja, kjer so jela vsajati mlada močna ple-mena in se oiresati hlapčev-skega jarma.

Tudi drugi vzroki so pri-šli. Razkošje, ki je vladalo na dvoru in med visokimi sloji, je bilo vzrok, da je ljudstvo obubožalo. Oblastni cesarski namestniki v provincah so iz-mozgavali ljudstvo in nastala je beda, vzrok revolucij.

Glavno mesto te velike dr-žave je stalo nekje ob Bajkal-skem jezeru, vendar pa ga je morala neka katastrofa uni-čiti, da doslej niso našli nje-govih sledov. Ali so bile to prirodne moči, ali kaj druge-ga, ne vem. Mogoče je tudi, da so ga razdejali uporniki.

Tako je počasi nastalo med narodom splošno nezadovolj-stvo, ki ga slabotni vladarji niso mogli več potlačiti. Po-krajina za pokrajino se je otresla njihove vlade. Nova plemena so zavladala v njej in tako je od ogromnega ce-sarstva kmalu ostala le še sla-botna država, ki se pa tudi ni mogla upirati vsem napadom.

V času, ko je pisan ta ro-kopis, so se morali vršiti naj-hujši boji. Uporniki so takrat zadejali državi odločilni uda-rec, ki jo je uničil. To poro-čilo nam priča, da je moralo takrat pasti glavno mesto in njega prebivalci so pobegnili in vzeli s seboj svoje zaklade. Ti zakladi so morali biti ogromni, kakor zakladi vseh

tedanjih vladarjev. Bežali so z njimi od Bajkalskega jezera sem in se zatekli v svetišče, o katerem piše rokopis. Kje je in kakšno je, to bomo morali šele dognati. Morda pišejo o njem ostali listi pergamena, morda ga bomo morali sami poiskati. Tudi tega ne vemo, kako se je končalo. Slutim pa, da so begunce premagali. Vsaj zadnje vrste doslej prebranega rokopisa na to namigujejo. Ali so svoje zaklade res tako dobro skrili, da jih niso napadalci dobili v roke — ne vem. Če se jim je to posrečilo, potem...

Toda kaj bi se vdajali iluzijam! Poglejmo rajši natančneje, kaj nam zdaj ostane.

Najprej moram prebrati še ostale liste pergamena; štirje so in pisani z drugo roko. Pisava ni tako lepa, kakor je bila dosedanja, zato je tudi ne bom mogel tako hitro razbrati. Popoldne me morate pustiti samega, morda se mi posreči odkriti tajnost, ki jo ti listi, edino sporočilo iz davnega časa pripovedujejo.“

„Dobro,“ je pritrdil Branko. „Vaša povest mi zbuja nado, da morda odkrijemo kaj važnega, kar se doslej še nikomur ni posrečilo. Toda kaj naj potem storimo?“

„Ne vem,“ je odvrnil učenjak. „Jaz bi šel svetišče iskat. Ni mi do zakladov, edino kar želim, bi bilo, da odkrijem svetišče, morda najdem v njem še kaka druga važna sporočila iz tistih časov. Ko so me izgnali iz Rusije v te samotne kraje, sem mislil, da je s tem moja znanstvena pot končana. Zdaj vidim, da ni. Še več, vidim, da je bila to p r a v a pot. Če se mi posreči to, kar je še zdaj pred menoj, kakor za težkim zastorom, bo moje ime zapisano v zgodovini.“

Ko je umolknil, dolgo ni nihče izpregovoril. Branko ga je opazoval, spremljal je njegove poglede, ki so se izgubljali v daljavo, in občutil je nekaj kakor občudovanje do tega učenjaka. Iz njegovih besed je dobro videl, da mu

ni do zakladov, da je vse res, kar je govoril.

Tiho je vstal in odšel iz sobe. Drugi so šli za njim.

Profesor je ostal sam. Še dolgo je strmel predse, potem pa, kakor bi se bil nenadoma zavedel, si je segel v lase in potegnil k sebi še nerazrešene liste rokopisa.

Ko je padal večer na zemljo, je še vedno slonel nad njimi, toda njegov obraz ni bil več tako razmišljen, bil je veder in jasen, vesel in zmagoslaven.

Osmo poglavje

ROKOPIS JE RAZREŠEN

Nadja je večkrat pogledala na verando, kjer je profesor razreševal dva tisoč let staro uganko, toda motiti ga ni hotela. Tudi ko je bil že večer, ga ni poklicala. Naročila je slugi, da mu je tiho prinesel večerjo in jo pustil na mizi.

Branko je med tem čital knjigo, ali vsaj delal se je tako, kajti videlo se je, da mu čitanje ne gre. Neprestano so mu uhajale misli nazaj k zagonetnemu rokopisu, ki ga je profesor reševal. Uhajale so mu na povest, ki jo je čul iz učenjakovih ust. Kolikrat je šel gori in doli po svoji sobi! Kolikrat je odrinil knjigo, toda vselej se je vrnil nazaj k njej in poskusil čitati.

Premišljal je, kaj potem, če odkrije profesor še kaj važnega, če dobi gotovost, da zakladi res še obstoje in da jih še nihče ni izropal.

Srce mu je hotelo dalje, samo dalje proti morju, da bi čimprej prišel v domovino, toda razum mu je velel drugače.

Vedel je, kaj ga čaka v domovini; maščevanje nad onim, ki mu je ukradel srečo, maščevanje nad vsemi, ki so povzročili, da se ni mogel vrniti, da je moral iti po tej težki poti iz nevarnosti v nevarnost, iz trpljenja v trpljenje. Vedel je, da bo doma siromak. In za maščevanje je treba de-

narja. S svojim poklicem bo le malo zaslužil, in tudi oče ga z dohodki posestva ne bo mogel podpirati...

Oče! Po dolgem času mu je prišla misel nanj. Bog ve, kako je njemu, kaj dela? Ali še živi? Ali ga ni ubila vest, da je njegov sin mrtev, saj ni dvoma, da so mu to vest sporočili. In za domovino je mrtev. Nihče ni mogel prinesiti dokaza, da je še živ, saj ni nihče videl prizora, ko so ga kozaki vzeli s seboj. In tudi če bi ga bil videl — vsi so vedeli, kako delajo kozaki z ranjenci in ujetniki.

Za dom je mrtev...

In tedaj je vstala v njegovi glavi nova misel.

„Mrtev sem,“ si je šepnil. „Toda pismo, ki sem ga Zori poslal...“ Pomislil je, potem je skomignil z rameni: „Kdo ve, ali bo prišlo v njene roke! Skoraj ne bi mogel verjeti...“

Če bi bila prej v njem vstala misel, ki mu je zdaj blodila po glavi in kovala fantastične načrte, tega pisma ne bi nikdar odposlal.

Kaj je v njem pisal? Da je živ in naj obvesti Janezovega očeta, da njegov sin še živi. Morda pa Zora tega ne bo nikomur pravila razen onim, za katere jo je prosil. O, gotovo ne bo — čemu bi pravila? In on se bo lahko vrnil domov neznan, mrtev in njegovo maščevanje bo lahko.

„In strašno bo,“ je zaškrtal. „Za vsako uro gorja poplačam s celim dnevom...“

Zavedal se je, da mora priti domov bogat, če hoče, da bo njegovo maščevanje uspelo. V denarju je moč maščevanja. Z denarjem bo uničil one, ki so hoteli njega uničiti...

„Tu moram ostati, dokler ne dobim gotovosti, kaj je na sporočilu, ki je čakalo dva tisoč let, da je prišlo v roke človeku, ki ga je znal razbrati. In potem moram odkriti, ali je vse resnica, odkriti moram, ali je resnična vest o ogromnih zakladih, ki je profesor o njih pravil. Če je resnična,

bom neizmerno bogat. Vsi bomo bogati. Šele takrat se vrnem domov..."

V sobo je stopil Janez in mu povedal, da večerja čaka. Šel je za njim v obednico.

Po večerji so vsi molčali. Novice, ki so jih zvedeli, so tako vplivale nanje, da se jim ni dalo govoriti. Misel na ogromne zaklade, ki jih morda skriva razpadlo svetišče, jih je tako prevzela, da nič drugega misliti niso mogli.

Čakali so, da se profesor vrne, toda profesorja ni bilo.

Ko je pozno zvečer Nadja stopila na verando, profesorja ni bilo več tam. Dobila ga je v sobi zraven nje, kjer je mirno spal, na otomani. Toda poleg pergamenov je ležal list papirja, in na njem je bilo tole napisano:

„Naši zakladi so varno skriti, da jih nihče ne najde. Jaz Sal-sin sem jih skrival in jaz sem edini, ki ve za njihovo skrivališče. Dva sužnja, ki sta mi pri delu pomagala, bosta molčala. Mrtva sta. Nihče ju ne zbudi več k besedi.“

Nadja je vztrepetala. To je prevod starega rokopisa! In te poslednje besede, napisane s takim mirom in hladnostjo — vedela je, kaj pomenijo: sužnja sta bila mrtva, ker so ju umorili, da ne bi nikomur izdala skrivnosti...

In potem je brala dalje:

„Sredi svetišča stoji kip boga zemlje. Stopi nanj, primi njegovo levico, vtakni palec v izdolbino pod levim očesom in roko obrni v smer solca. Takrat se ti odpro tla pod božjim kipom in ti pokažejo pot pod zemljo, ki skriva našo tajnost.“

Divje je utripalo Nadji srce, ko je prečitala te besede. Mrzlično so ji drhtele ustnice, roke so se ji tresle, ko se je opirala z njimi ob mizo, in toliko, da ni od silnega razburjenja omahnila. Toda premagala se je in čitala:

„In ko greš po hodniku, ki vodi daleč pod zemljo, odmeri sto čevljev na levi roki in zagledal boš kamen, vzdani v obok. Na tem kamnu dobiš moje sporočilo.“

Tu je bilo sporočila konec. Nadja ni vedela, ali morda

„Romanove“ nagrade

V 27. številu „Romana“ smo objavili velik razpis nagrad. Vsi naši naročniki, ki pošljejo vseletno naročnino (80 Din), imajo pravico, da si izberejo iz pričujočega seznama popolnoma brezplačno in poštne prosto knjig v vrednosti 50 Din, kdor poravnava polletno naročnino, pa za 15 Din. Če si izberete dražje knjige, plačate samo razliko.

Naročnino pošljite vsaj do 5. septembra t. l.

Vse podrobnosti in potrebna navodila dobite v 27. številu „Romana“ na str. 410 in 411, ali pa v upravi „Romana“, Ljubljana, Breg 10.

Knjige za vas

I. Romani, povesti i. dr.

1. Arcibašev, Sanin, roman	Din 50.—
2. Krafft, V oklopnjaku okoli sveta, roman I. in II. del nam je pošel	„ 36.—
3. Marger, La Bohème, roman	„ 36.—
4. Wilde, Slika D. Graya, roman	„ 36.—
5. Dostojevskij, Zapiski iz mrtvega doma, roman, I. del	„ 30.—
6. — II. del	„ 35.—
7. Govekar, Svitanje, zgod. roman	„ 35.—
8. Zevacco, Kraljevi vitez, roman	„ 32.—
9. Bourroughs, Tarzan, sin opice, roman, I.	„ 32.—
10. — II. Tarzan in svet, roman	„ 32.—
11. — III.: Tarzanove živali, rom.	„ 32.—
12. — IV.: Tarzanov sin, roman	„ 32.—
13. — V.: Tarz. mladost v džungli	„ 32.—
14. Dostojevskij, Idiot, rom. I. del	„ 32.—
15. — II. del	„ 32.—
16. — III. del	„ 32.—
17. — IV. del	„ 32.—
18. Hamsun, Glad, roman	„ 32.—
19. Kmetova, V metežu, roman	„ 32.—
20. Balzer, Poslednji dnevi Pompejev, roman, I. del	„ 26.—
21. — II. del	„ 30.—
22. Levstik, Višnjeva repatica, roman, I. in II. del	„ 25.—
23. Gaboriau, Zločin v Orcivalu, kriminalni roman	„ 26.—
24. — Akt št. 113, krim. roman	„ 24.—
25. Golar, Bratje in sestre, novele	„ 24.—
26. — Slov. balade in romance	„ 20.—
27. Meško, Listki, novele	„ 16.—
28. Murnik, Na Bledu, roman	„ 16.—
29. Tolstoj, Kreutzerjeva sonata, roman	„ 15.—
30. Goncourt, Renée Mauperin, rom.	„ 14.—
31. Larisch, Razkrinkani Habsburžani	„ 12.—
32. Green, Za milijoni, krim. rom.	„ 12.—
33. Zeyer, Gompaci in Komurasaki, roman	„ 12.—
34. Albrecht, Ranjena gruda, povest	„ 10.—
35. Azov-Teffi, Humoreske	„ 10.—
36. Waldova, Vera, roman	„ 10.—
37. Garšin, Nadežda Nikolajevna, roman	„ 8.—
38. Mérimée, Verne duše v vicah, povest	„ 8.—
39. Feigel, Domače živali, humoreske	„ 8.—
40. Milčinski, Fridolin Žolna, humoreske, I. del	„ 5.—
41. — II. del	„ 5.—
42. Puškin, Pikova dama, novela	„ 5.—

II. Strokovne in poučne knjige

43. Skalicky, Kletarstvo	Din 60.—
44. Plečnik, Repetitorij anatomije I.: Skelet	„ 24.—
45. — II.: Mišičje	„ 24.—
46. — III.: Drobje	„ 24.—
47. — IV.: Obtočila	„ 24.—
48. — V.: Živčevje	„ 24.—
49. — VI.: Čutla	„ 24.—
50. Dr. Rus, Slovenska zemlja	„ 24.—
51. Sič, Kmečke hiše na Gorenjskem	„ 90.—

profesor še ni vsega prebral, ali pa bodo morali drugo sami poiskati. Tiho je odšla iz sobe in se vrnila v obednico. Z drhtečim glasom je jela prijateljem pripovedovati, kaj je čitala, in ko je končala, je vsem vstalo vprašnje, ki ga pa nihče ni na glas izrekel: „Ali pojdemo iskat sporočilo?“

„Pozno je že,“ jim je rekla Nadja. „Pojdimo spat, da bomo jutri spočiti. Takrat bodo naše misli jasne. Takrat naj se odloči, kaj bomo storili.“

Deveto poglavje

ODLOČITEV

Če begunci že prejšnjo noč niso mogli spati, so to noč spali še manj. Branko skoraj ni zatislil očesa. Nove misli so ga objemale, novi načrti, ki so ga vsega prevzeli, so bili vzrok, da ni mogel priklicati spanca, čeprav ga je bil potreben. Jutro ga je našlo budnega.

Nič bolje se ni godilo ostalim. Le profesor je bil izjema. On je mirno spal, kakor bi se mu ne bilo nič zgodilo, kakor je spal vsak dan, in na obrazu mu je igral rahel nasmešek. Šele ko so prvi žarki solca posvetili v sobo ob verandi, se je predramil. Naglo je skočil pokoncu in stopil na balkon.

V prvem trenutku, ko se je spomnil včerajšnjih dogodkov, se mu je zdelo, da so bile to samo lepe sanje, da ne more biti resnica, zakaj stvari, ki jih je odkril, so preveč čudovite, preveč zagonetne in čudne, da bi mogle biti kaj drugega kakor slepilo. Šele ko je na mizi verande zagledal porumenele liste pergamenta, ko je čital svoje besede, ki jih je prejšnji dan zapisal na list papirja, se je zavedel, da je vse to resnica. Težak kamen se mu je odvalil od srca, blaženost ga je obšla, ko je pomislil, kaj je vse odkril, in le malo je manjkalo, da mu niso prišle v oči solze hvaležnosti do usode, ki se mu je nasmehnila in ga napravila tako srečnega, kakor nikdar

še sanjal ni. Strmel je zdaj v pergamen, zdaj na list papirja in niti opazil ni, da so se za njim odprla vrata in da je Nadja stopila v sobo. Šele ko ga je poklicala, se je obrnil in ji naglo stopil naproti.

„Dobro jutro, gospodična,“ ji je rekel in ji stisnil roko, „kaj ste že vstali? Saj je šele komaj dan...“

„Nisem mogla spati,“ mu je rekla. „Snoči, ko ste že spali, sem čitala list. Ukradel mi je spanje. Ne samo meni, tudi mojim prijateljem, ki že poznajo njegovo vsebino. In vi ste tako sladko spali...“ se je nasmehnila in mu položila roko na ramo.

„Utrujen sem bil,“ je rekel, „zato sem legel spat, ko sem razrešil vsebino rokopisa. Kdo drugi na mojem mestu ne bi bil mogel spati, tudi vi niste mogli. Premajhna je moč narave nad vami. Mene je v teh letih, kar bivam v Sibiriji, premagala. Ne morem se ji ustavljati in — vesel sem tega. Prav mirno sem spal,“ se je zasmejal.

„To je torej vse,“ mu je rekla.

„Da, razen neke malenkosti, ki je še nisem prevedel. Na predzadnjem listu je popisana pot do svetišča, pa je precej težko čitljiva. Glavne obrise že imam, zdaj moram le še vedeti, kje so ta rokopis našli, kajti od ondod je pot popisana.“

„To vam bom jaz lahko povedala,“ je rekla. „Vem, kje je oče rokopis dobil, še celo to, kje je bil zakopan. Ali bo treba iti tja?“

Profesor je nemo prikimal.

„Saj ni tako daleč,“ je dodala in se oprla ob mizo. „Če le količkaj poznate okolico, boste takoj vedeli, kje. Dobro uro od tod proti severu je na nizkem hribu lična hišica, last kmeta, ki je rokopis našel.“

„Kdaj bi odšli na pot?“ je brez odloga vprašal profesor. Čeprav je prej toliko pripovedoval o svoji ravnodušnosti in miru, je vendar tudi njega

prevzela želja, da čimprej pride stvari do dna.

„Da bi takoj šli?“ je vzkliknila Nadja. „In potem kar dalje iskat tisto svetišče?“

Profesor je spet samo prikimal.

„Toda sodim, da bo pot in iskanje trajalo nekaj dni in da ne bo tako lahko, kakor mislimo. Na vsak način se bomo morali oskrbeti z vsem, kar je za tako potovanje potrebno. Če stojte, kakor mislim, razvaline svetišča globoko v gozdu — saj bi ga bil drugače gotovo že kdo odkril — naša pot ne bo tako lahka. Gozdovi okoli nas so prej podobni pragozdovom, saj še ni bilo človeka, ki bi v njih vihnel sekire.“

„Ali nam bodo te priprave vzele toliko časa?“ je vprašal profesor.

„Najmanj en dan,“ je odvrnila Nadja. „In potem... ali bomo mogli vse to sami opraviti? Ali ne bo treba vzeti s seboj nekaj ljudi?“

„Mislim, da je bolje, če to sami opravimo,“ je odvrnil profesor. „Čim manj ljudi je pri takih podjetjih, tem bolje je. Saj mislite vzeti s seboj svoje prijatelje?“

„Da,“ je prikimala. „Do njih imate lahko zaupanje. Ljudje so, ki se ničesar ne bode. Dobro jih poznam, vso pot od juga Rusije pa do tu sem preživela z njimi. Pretrpela, bi bila morala reči, zakaj pot je bila strašna...“ Premolknila je, potem je nadaljevala z izpremenjenim glasom. „Dobri ljudje so. Brez njihove pomoči danes ne bi bila tu. Z njimi sem delila vse trpljenje, z njimi bom delila tudi srečo. In če je vse to resnica, kar ste nam včeraj odkrili, nas v tem svetišču čaka sreča. Tisti slučaj, ki pride k vsakomur samo enkrat, in ki je dovolj za vse življenje, če ga človek ne zamudi.“

„Z njimi mislite deliti zaklade, to se pravi, če so še tam?“ je vprašal profesor.

„Da, in z vami,“ je dodala. „Tudi pravico imam do tega. Gozd, kjer po mojem mnenju svetišče stoji, je bil last mojega očeta in zdaj je moj. Torej je moje tudi to, kar tam najdemo. Pošteno bomo delili. Pet nas je in vsakdo bo dobil petino. Ali vam je prav, go spod profesor?“

„Ne potrebujem denarja,“ je odmahnil učenjak.

„Da ga ne potrebujete, pravite?“ se je Nadja nasmehnila. „Ali mislite zmeraj ostati tu, v tej puščavi? Če obogatite, je ves svet vaš. Ne pozabite tega,“ je pristavila. „In kako bi bili mi odkrili to brez vas?“

Profesor je molčal.

„Odgovorite mi!“ je ponovila in se obrnila k njemu. In ker še zmeraj ni odgovoril, je energično vzkliknila:

„Tako bo in nič drugače. Kaj bi se branili! Nespametno bi bilo. Koliko časa še potrebujete, da natanko razrešite oni kos pergamena, ki govori o poti?“

„Nekaj ur,“ je odvrnil.

„Medtem se pogovorim s svojimi prijatelji,“ je rekla Nadja. „Jutri zjutraj odidemo na pot. O naši skrivnosti bom povedala tudi staremu oskrbniku, ki mi je vdan. Morda ga bomo potrebovali in prepričana sem, da tega, kar mu bomo zaupali, nikomur ne izda.“

„Njemu lahko poveste,“ je pritrdil profesor. „Poznam ga. Pošten človek je.“

„In če se nam podjetje posreči, ga bom nagradila, da mi bo lahko do smrti hvaležen. Tu ne mislim ostati. Čeprav je moj dom. Predolgočasno je v tej samoti. Sveta se mi hoče,“ je odvrnila in oči so se ji zaiskrile.

„Prav imate, gospodična,“ je toplo rekel profesor. „Mladi ste še in uživajte mladost. Za samotarstvo je starost.“

Cenj. naročniki, ki še niso obnavili naročnine za tekoče četrtletje, dobe te dni položnice. Vljudno prosimo nakazila!

HUMOR

Premeteni Švejk

V Galiciji.
Švejk še nima nobene medalje.
Vsi drugi že po dve, tri.

Pa stopi k poveljniku.
„Javljam pokorno, gospod polkovnik, da bi rad zaslužil zlat križec. Kaj naj naredim?“

„Za zlat križec je treba precej hrabrosti. Najmanj rusko polkovo zastavo moraš dobiti.“

Uro nato stoji Švejk pred polkovnikom z rusko polkovno zastavo.
„Švejk, ti! Človek božji, kako si to napravil? In še ranjen nisi?“

„Gospod polkovnik,“ mu junaško pove Švejk. „Saj ni bilo tako težko. Vzel sem s seboj strojno puško in jo zamenjal za zastavo.“

Nerodna ulica

„V to ulico se ne morem prese-
liti!“

„Zakaj ne?“

„Ker moram zjutraj, kadar grem
v službo, ženi tako dolgo mahati, do-
kler ne zavijem okoli ogle!“

Zlobnost

Pri vhodu v gledališče je napis:
„Psov s seboj jemati ni dovoljeno.“
Znanega filmskega komika Paula
Morgana so zalotili prav v trenutku,
ko je pod ta napis pristavil: „Dru-
štvo za varstvo živali.“

Pametni mož

Ona: „Ali si snoči res moral na-
zaj v pisarno?“

On: „Pametna žena tako moža
ne izprašuje!“

Ona: „Kakopak! Mož pa sme že-
no vprašati, ali...“

On: „Pameten mož sploh nima
žene!“

Muzikalen sosed

„Dovolite, gospa, prišel sem
uglasit klavir.“

„Saj vas vendar nisem naročila!“

„Vaš sosed me je poslal.“

Takt

Bambo in Bimbo se pogovarjata
o lepem vedenju.

„Kaj je lepo vedenje?“ vpraša
Bambo.

„Lepo vedenje? Čakaj!“ odvrne
Bimbo. „Če se ti zgodi, da nevedoma
odpreš vrata v kopalnico in zagle-
daš v njej gospodično, ki nima ni-
česar na sebi, ter naglo zaloputneš
vrata in rečeš: ‚Oprostite, gospod!‘
Vidiš, to je lepo vedenje!“

Galantno

„Gospod Smola, ali vas smem po-
vabiti na kosilo?“

„Milostljiva, vaše kosilo mi je
ukaz!“

Junak

Učenjak pride na afriško obalo
in išče mladega, neustrašnega mo-
ža, da bi ga spremljal po Sahari.
Ker je obljubil dobro plačo, se javi
tudi Svinčnik. Učenjak pa mu ni
prav zaupal:

„Preden vas vzamem v službo,
vas moram seveda preizkusiti.“ mu
pravi in ga pelje na dvorišče. Potem
potegne nenadoma revolver iz žepa
in mu odstrelil klobuk z glave.

Svinčnik se ne gane.

„Dobro,“ mu pravi raziskovalec.
„vzamem vas v službo. Poguma vam
ne manjka. Vse drugo zveste jutri.“

Svinčnik se ne gane.

„Nu, kaj čakate?“

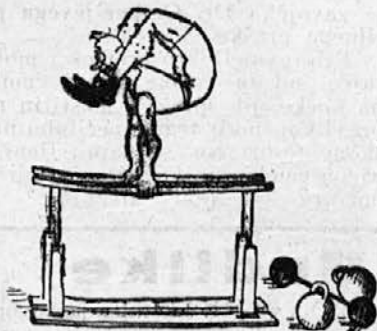
„Prebuknjali ste mi klobuk...“

„A, tako. Tu imate dve sto di-
narjev. Kupite si novega.“

„In hlače?“

Trgovsko pismo

„... V prilogi vam pošiljam vzor-
ce nekaterih vrst umetnega gnojila.
Prosim, da mi sporočite, katera vr-
sta vašemu okusu najboljše ustre-
za...“

Samogovor pri jutranji
telovadbi

„Gromska strela! Že spet mi žena
ni osnažila čevljev!“

Pozna ga

V ženski družbi govore o nekem
znancu, mladem inženjerju, ki se je
bogato poročil:

„Zdaj plava v zlatu,“ pripoveduje
neka gospa drugi. „Gotovo bo nosil
samo še svilene pižame.“

„To še nič ne pomeni,“ meni ona,
„svilene pižame je že doslej nosil.“

Huda bolezen

Zdravnik: „Nu, kaj pa vam
manjka?“

Jera: „Ojoj, gospod doktor, trga
me; toliko da vzdignem roko nad
glavo, in z nogo je ravno tako!“

Poklon

„Ali vas ni dama nič vprašala,
kdo vam je izročil šopek?“

Postrežek: „Nič, saj je že vede-
la. Takoj je rekla: ‚Že spet stari
osel!‘“

Pripognil se je

Gospodar ogleduje svojo hišo.
Na stopnicah sreča Pepčka, sina
svojega najemnika.

„Kdo pa je pri vas razbil okno?“

„Mama. Pa je ata kriv, ker se
je pripognil.“

Nerodno

Mož: „Ptiči ti bodo spet vse
seme pojedli. Zakaj ne postaviš
strašila?“

Žena: „Saj sem zmeraj sama na
njivi.“

Prošnja

„Obsojeni ste na dvajset let
težke ječe, deset let lahke ječe,
dvajset let izgnane časti in na tra-
jen izgon. Ali imate kako posebno
željo, obsojenec?“

„Da, če bi me najprej izgnali.“

Košarica

Peter je prosil gospodično Met-
ko za roko: „Vprašate me, ali bi
hotela postati vaša žena, žena člo-
veka, ki ima tako preteklost! Naj-
rajši bi nagnala pse na vas, tako
se mi stude!“

Peter se čudi: „Ali naj to sma-
tram za košarico?“

V šoli

„Kaj je otok?“

„Otok je morsko dno, ki gleda iz
morja.“

Doma, v družini

Srečna bi bila rada v zakonu?

Gotovo! Veš, kako boš? Če se boš ravnila po tehle desetih (modernih) zapovedih:

1. Skrbi za to, da bo tvoj mož imel zmerom dobro kosilo in večerjo, potem bo zadovoljen in z njim tudi ti.

2. Kaži mu vedno vesel obraz! Če hoče sitnariti, mu povej uspelo šalo. Sploh bodi vedno vedra in dobre volje.

3. Ne izprašuj ga prav nerodno, kam pojde ali kje je bil. Saj ti bo o priliki sam povedal. Zashiševanj možje ne marajo.

4. Nikoli ne devaj v nič vrlin in prednosti svojih prijateljev! To diši po nevoščljivosti, moža pa s tem prav po nepotrebnem opozoriš nanje, in sicer v ravno nasprotnem zmislu, kakor si nameravala.

5. Ne delaj preveč! Za to ne boš najbrž nikoli žela hvaležnosti.

6. Imej vedno časa za svojega moža, če treba, se tudi od dela odtrgaj! Tvoj mož je važnejši od dela.

7. Tu pa tam lahko mirne vesti pristaneš na to, da je črno belo. Prevelika natančnost in pedantnost sta možem neznosni.

8. Skušaj biti nasproti možu vedno malce spogledljiva in ne zamerjaj telesne nego ne obleke.

9. Zbudi v svojem možu občutek, da si izmed vseh ljudi ti tista, ki boš vedno neomajno verovala vanj.

10. Zbudi v njem celo občutek, da imaš njega za najsposobnejšega in najumnejšega človeka njegovega poklica. Vedno ga moraš nekoliko občudovati, to ga bo povzdignilo in mu dajalo spodbudo. Potlej bo srečen, in ti z njim.

Če izgubiš tek,

je vselej v sredi kakšno obolenje. Zaprtje utegne biti s tem v zvezi, ali želodcu nekaj ni prav, ali pa se pripravljata kakšna druga bolezen. Slabi apetit pa utegne biti tudi posledica pomanjkanje krvi (bledica).

Docela nezmislno je v pričakovanju, da ti bo to vrnilo tek, po-uziti katero „sredstvo za pospešnje teka“. Post je časih prav priporočljiva reč, in preobložen želodec se bo najlaglje popravil, če mu nekaj časa z jedjo prizanašaš. Ko mine zaprtje, pa se tek sam od sebe spet vrne.

Če je pomanjkanje teka posledica bledice, jemlji železni tinkturo.

Pri otrocih stvar navadno ni tako resna. Matere boste same najbolje vedele, da imajo otroci s te-

kom svojo „politiko“; kadar zavohajo iz kuhinje nevšečno jim jed, že vedo: „Mama, danes pa nisem nič lačen!“ Če se jim to enkrat posreči, bodo seveda vedno iznova ubrali to „politiko“. S pametno vzgojo pa jih bodo matere že spravile na pravo pot. — Otroci se morajo v prvi vrsti navaditi reda: med posameznimi južinami jim matere ne smejo dati ničesar jesti, potem bodo že imeli tek. Če si v dvomu, ali je kašna bolezen vzrok, da otrok ne mara jesti, pogledaj mu na jezik: če je normalen v barvi in velikosti, torej neotekel, tedaj veš, da je ta „bolezen“ nekoliko sumljivega značaja. Takrat otroka resno primi, in navadno se boš prepričala, da je bilo njegovo pomanjkanje teka res samo „politika“. Jezik človeka najrajši izda.

Nahod

Je tisti nadležni gost, ki nas prav tako rad obišče poleti kakor pozimi, spomladi kakor jeseni. Zdravila zanj so različna, a pri njih izberi, pazi na zbadljivi rek, ki pravi: Nahod odpraviš brez zdravnika v treh dneh, z zdravnikom pa v šestih.

Časih pomaga temeljito spote-nje po lipovem čaju, posebno pozimi, poleti pa juha iz bezgovih jagod. Če se ti nos zamaši, vtakni v nosnico formanovo vato in krepko potegni zrak vase. Tudi glavobol potem preneha.

Če le moreš, opravi brez aspirina. Čisto prepovedati ti ga seveda ne mislimo; to bi se reklo mačko odvaditi lova na miši.

Zemljevi cmoki.

Potrebščine: ½ kg ostre moke, 1 jajce, 3 žemlje, mast, sol, voda in ½ zavojčka Dr. Oetker-jevega pecilnega praška.

Priprava: Dobro premešaj moko, jajce, sol in vodo, razreži žemlje na kocke, jih sprži v masti in napravi končno iz tega s pecilnim praškom testo. Ko so napravljene iz njega cmoki, jih kuhaj — približno pol ure — v slani vodi.

Budilke

po Din 60 — s triletnim jamstvom

IVAN PAKIŽ,
LJUBLJANA
Pred Škofijo 15.

Blagovna znamka

„Svetla glava“

se je obnesla. — Med tisoči znamk, ki se priglašajo vsako leto, pač ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki lo vzbula slika, in radi globokega svojega pomena je postal znak nepozaben.

„Znamka Oetker“ lamčl za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega našela so

Dr. Oetker-jev pecilni prašek

Dr. Oetker-jev vanilinov prašek

Dr. Oetker-jev prašek za pudlinge itd.

tako močno razširjeni.

Letno se proda mnogo milijonov zavojčkov, ki pomagajo „prosvitljepim“ gospodinjam postaviti v kratkem času na mizo tečne jedi. Marsikatera ura se je prihranila, mnoge nevolje radi slabega kipenja močnikov je izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetkerjev šartelj, in v otroški sobi ni ničesar boljšega, nego le Oetker-jev pudling s svežim ali vkuhanim sadlem ali s sadnim sokom.

Pri nakupu pozor na to, da se dobe pristni Dr. Oetker-jevi fabrikati, ker se čisto ponujajo manj vredni posnetki.

Dr. Oetker-jev vanilinov sladkor je najboljša začimba

za mlečne in močnate jedi, pudlinge in spenjeno smetano, kakao in čaj, šartlje, torte in peclivo, jajčni konjak.

Zavojček odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije.

Ako se pomeša ½ zavojčka Dr. Oetker-jevega izbranega vanilinovega sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se dasta 1 do 2 jajčni žlički te mešanice v skodelico čala, tedaj se dobi aromatična, okusna pijača.

Dr. Oetker-jevi recepti za kuhinjo in hišo

prinašajo izbirno izvrstnih predpisov za pripravo enostavnih, boljnih, finih in nalfinejših močnatih jedi, šartljev, peclva, torti, t. d.

Za vsako obitelj so največje važnosti, ker najdelo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalo gospodinje — tudi onih, ki stavilo večje zahteve — in ker je, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrečenje tudi pri začetnicah izključeno.

Oetker-jevo knjigo dobite zastonj pri vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno

DR. OETKER, MARIBOR.

Urejuje Boris Rihteršič

Ali poznate Leilo Hyams?

Leila Hyams, znana Metrova zvezda, ki dela pri tej družbi že tri leta; prebije ves svoj prosti čas v prirodi. V ateljejih je samo taktar, kadar mora biti in kadar studira novosti govorečega filma, saj je ena izmed redkih zvezd, ki se spozna tudi na tehnično plat filma, poglavje, ki se drugi igralci zanj ne menijo dosti.

Toda kadar je tudi to za njo, izgine iz ateljeja. Najljubše ji je ležanje na morski obali. Doslej so mislili, da se samo rada koplje, ker je bila nekoč učiteljica plavanja; zdaj pa so časnikarji odkrili, da najrajši lovi ribe. Lepa in živahna Leila presedi časih ure in ure v skritem kotičku ob morju in čaka, dokler riba ne zagrabí vade. Kadar pa ima več dni časa; povabi večjo družbo, da se odpelje na njeni jahti na široko morje, kjer potem preživijo prosti čas tam sredi morja, kjer je rib dovolj in kjer ni treba nanje čakati cele ure.

Seveda pridejo na te izlete tudi časnikarji, ki jih nikjer ne manjka. Imajo pa dostikrat smolo, kajti Leila je le redkokdaj pri volji, da bi jim kaj povedala. Zadržuje pa so imeli srečo. Povedala jim je marsikaj, kar bo tudi vas zanimalo.

Pravila je o svojih vlogah in posebno naglasila, kako rada igra v filmih, kjer dobi vloge iz življenja, kakršno je. Za druge vloge ji ni toliko. Toda igra jih vendar rada, ker jo veseli delo v ateljejih. Nobeni svoji tovarišici ne zavida, če dobi vlogo, ki bi jo ona rada, ker misli, da je sama kriva, če se ji ni posrečilo te vloge dobiti.

Toda Leila ima še druge mušice. Časih izgine za več dni. Prav zadnjič se je tako zgodilo in potem so jo dobili, ko je delala kot navaden zidar pri svoji novi vili, drugič pa je več dni skupaj merila nove obleke.

Taka je Leila, partnerica Ramona Novarra, Johna Gilberta, Williama Hainesa in drugih.

Morski Volk

Ali ste že kdaj videli človeka, ki je brutalen, okrut in neusmiljen kakor zver, pri tem pa filozof, prežet s kulturo in intelektom?

Mislím, da so taki tipi zelo redki, posebno v današnjem času. Da pa žive, o tem ne smemo dvomiti. Med nami so in se nam kažejo v zmeraj drugačnih oblikah. To so tisti, ki se vse življenje bore stvar-

no in ogorčeno z vsakomer in z vsemi. Nikogar ne priznavajo nad seboj. — toda njihov konec je navadno tragičen. Tak človek je bil Jack London. Že v mladih letih se je moral boriti za obstanek in taktar se je dobro naučil življenskega gesla, ki je bil njegova glavna zapoved do smrti: „Velika riba žre male“.

Jack London je bil neverjetno močan človek, jeklenih mišic, toda obenem tudi duševni velikan. Vsega ga je prevzela fanatična želja po znanju in ker je imel razen jeklenih mišic tudi jekleno voljo, je postal eden najbolj izobraženih ljudi svojega časa. Njegova čudovita duševna nadmoč šele tedaj dobi fantastične dimenzije, če pogledamo na okolnosti, v katerih je prišel do svoje izobrazbe. V avtobiografiji „Martin Eden“ nam kaže svoje življenje, ki je bilo cela vrsta junaških borb zaslužjenega človeka za duševno svobodo.

„...čez dan sem moral opravljati najtežja dela,“ piše nekje, „dela, ki so bila celo za mene, orjaka, pretežka in vse samo zato, da sem toliko zaslužil, da sem si lahko kupoval knjige. Ponoči pa sem čital filozofske razprave.“

Denar za knjige sem si prihranil pri jedi. Odrngal sem si ga od ust. Tista leta sem spal komaj po šest ur na dan. Čeprav me je to življenje izčrpalo, nisem bil z uspehom zadovoljen. Najbolj sem se moral boriti s časom. Napravil sem si kompliciran sistem razdelitve časa: Najprej sem si kupil na obroke kolo, da sem skrajšal pot od svojega doma do ceste, kjer sem delal. Večerjo sem si kuhal na spiritu, medtem pa sem čital knjige, ki sem jih tako držal v roki, da sem lahko obenem pazil, da mi ni

Foxova zvezda Marion Lessing igra glavno vlogo v filmu „Magija Zapada“.

KAJ PRINAŠA:

Elitni Kino Matica

Telefon 2124

Otvoritev jesenske sezone s silajno komedijo

„Če diplomati ljubijo“

v glavnih vlogah Svetislav Petrović in Liáne Hald

„Vesela dunajska dekleta“

v glavni vlogi Willy Forst

Kino Ideal

„Ljubezen in zaobljuba“

filmska drama po romanu R. Vossa „Zwei Menschen“, Charlotte Sasa in Gustav Fröhlich.

„Pariška ljubezen“

filmska komedija. V glavnih vlogah H. Schultz in Szöke Szakall

večerja prekipela. Ko sem se bril, sem se učil tuje besede, ki sem jih imel napisane na papirju. Ta papir sem pritržil na ogledalo v višini oči. Nobene minute nisem zamudil. Nekoč sem svoj organizem postavil še na večjo preizkušnjo. Jel sem krajšati čas, ki sem si ga bil namenil za spanje, in sicer najprej za eno, potem za dve uri, tako, da sem končno spal samo po štiri ure na dan. Toda to je bilo tudi zame preveč. Nekega dne sem začutil, da sem izčrpan in onemogel. Takrat sem izpremenil svoj način življenja.

Tri mesece sem delal, takorekoč noč in dan, in shranil vsak vinar, da sem potem lahko živel, to se pravi, učil se in pisal mesec ali dva. To je bil boj za življenje in smrt z vsemi silami in z vsemi živci, tembolj, ker listi, ki sem jim pošiljal svoje kratke novele, niso vsega sprejeli, ali pa mi dostikrat niso plačali...“

Že iz tega kratkega popisa vidimo, kako velika je bila duševna moč človeka, ki ga tudi najhujše delo in neuspehi niso mogli toliko omajati, da bi bil izgubil vero v sebe in svojo moč.

Te lastnosti, to energijo je Jack London prenesel na Volka Larsena, glavnega junaka v svojem romanu „Morski Volk“. Ta Volk ni tip nadutega mornarja, ki ga poznamo iz cenjenih pustolovskih romanov, temveč človek iz krvi in mesa, psiholog. Najbolj se vidi to v prizoru iz filma, ki je bil posnet po tem romanu, ko pride Volk Larsen — umrl Milton Sills — s svojo ladjo „Pošast“ v japonsko pristanišče Hakodate in mu je prvi opravke to, da kupi v nekem antikvarijatu „Zgodovino filozofije“, malo nato pa se v krčnih stepe z bratom, svojim smrtnim sovražnikom, in zmaga.

Morski Volk je stoođotni individualist, ki ne izbira sredstev za dosego svojega namena. Priznava

samo pravo močnejšega, toda zna biti tudi velikodušen, kar pokaže, ko mu pride pod roko neizkušeni Allan Brand, slabič, ki se je Volku zameril, ker ga ljubi ženska, ki je Volka odbila. Še celo dober je z njim in napravi iz njega močnega moža „... ki se bo nekoč lahko meril z njim...“

Edini argument Volkov je pest — toda ta argument mu postane usoden. V boju s svojim bratom podleže in s tem potrди svojo filozofijo, ki trdi: „Velika riba žre male.“

Fox je dosti napravil s tem, da je filmal enega največjih romanov Jacka Londona in priznati mu moramo, da je izvršil kulturno misijo s tem, da je populariziral eno najbolj zanimivih oseb svetovne literature „Morskega Volka“.

FILMSKI DROBIZ

Novi naslov Svetislava Petroviča je: Aafa-film, Berlin, Friedrichstr. 203, kjer dela pravkar svoj najnovejši film „Viktorija in njen huzar“.

Emil Jannings je na počitnicah. Pišete mu lahko na naslov: St. Wolfgang, Salzkammergut.

Kupon 35 film

FILMSKA VPRAŠANJA

1. Kje je angažirana Kay Francis?
2. Kateri igralec igra glavno vlogo v filmu „Gospodična tajnica“?
3. Kako se imenuje najnovejši film Luisa Trenkerja?
4. Kdaj je rojena Elizabeta Bergner?
5. Kateri igralec igra glavno vlogo v filmu „V vodi in na suhem“?

Rešitve teh vprašanj sprejemamo šest dni po izidu lista. Za nagrado razpisujemo

20 VELIKIH FILMSKIH FOTOGRAFIJ.

ki jih razdelimo med deset reševalcev.

Rešitve vprašanj iz 35. številke so: 1. Vivian Duncan; 2. „Mojstrski tat“; 3. Hans Albers; 4. Käthe von Nagy; 5. Pri Ufi. Nagrade dobe:

Aleksander Kozić

koncesijonirano elektrotehnično podjetje

Ljubljana

Cesta v Rožno dolino 44

Tel. 30-41

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršitev strokovnjaška. — Cene zmerne.

5. slik: Rozalija Skrebar, Ljubljana;
 - 4 slike: Razpotnik Danica, Maribor;
 - 3 slike: Malej Joško, Ljubljana;
 - 2 liki: Zrimšek Lojzka, Kotoriba;
- po eno sliko: Vidic Mija, Ljubljana; Vidic Valerija, Ljubljana; Mastnek Boža, Nova vas; Slapar Štefka, Zapuže; Oblak Zdravko, Poljane; Fric Bregar, Maribor.

Foto aparate in potrebščine

dobite v največji izbiri v

Drogeriji „Adrija“

Mr. Ph. S. Borčič

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

Telefon št. 34-01

Zahtevajte cenik!

Za
Vaše perilo

le
terpentinovo

Zlatorog